

МАЗУРОК ОЛЕГ СЕРГІЙОВИЧ

29 червня 2026 р. відійшов у Вічність відомий український історик, доктор історичних наук, професор Ужгородського університету Олег Сергійович Мазурок.

Олег Мазурок народився 27 серпня 1937 р. в с. Потуржин, що знаходиться у гміні Телятин Томашівського повіту Люблінського воєводства на південному сході сучасної Польщі. Село належало до історичного регіону Холмщина, у якому з прадавніх часів проживали українці. Під час операції «Вісла» в 1947 р. більшість українців примусово виселили. Серед них опинилася селянська родина Мазурків, яка спочатку поселилася в Херсонській, а згодом у

Рівненській області УРСР. У селі Сатиїв у 1955 р. Олег Мазурок закінчив середню школу, після якої вступив на історичний факультет Ужгородського державного університету. Великий вплив на формування світогляду майбутнього історика справили легендарний закарпатський вчений-етнограф і письменник Федір Потушняк. Запам'яталися також змістовні лекції історика Миколи Лелекача. Після закінчення в 1961 р. Ужгородського університету Олег разом із дружиною Маргаритою були направлені вчителювати в Тячівський район Закарпатської області. Спочатку О. Мазурок працював учителем історії Усть-Чорнянської середньої школи, а згодом — директором вечірньої школи в цьому селі.

Від 1968 р. Олег Сергійович назавжди пов'язав своє життя з Ужгородським університетом, у якому пропрацював 54 роки: викладачем (1968—1970), старшим

Цитування: Вереш М., Віднянський С. Мазурок Олег Сергійович. *Український історичний журнал*. 2026. № 4 (589). С. 251—253.

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

ISSN 0130-5247. Український історичний журнал. 2026. № 4 (589)

викладачем (1970—1974), доцентом кафедри історії СРСР (1976—1988) та її завідувачем (1987—1988). Упродовж 1988—1993 рр. Олег Мазурок працював доцентом і професором кафедри історії стародавнього світу і середніх віків, а з червня 1993 р. — професором кафедри нової і новітньої історії та історіографії.

У грудні 1972 р. Олег Мазурок під науковим керівництвом професора І.Г. Шульги захистив кандидатську дисертацію «Економічні і культурні зв'язки західноукраїнських земель з Україною і Росією в другій половині XIX ст.». Необхідно відзначити, що це була перша кандидатська дисертація на історичну тематику, захищена у стінах Ужгородського державного університету. Основні положення дисертації Олег Мазурок виклав на сторінках авторської та колективних монографій «Економічні зв'язки Східної Галичини, Північної Буковини і Закарпаття в другій половині XIX ст.» (Ужгород, 1971), «Єдність збережена і примножена» (Ужгород, 1982), «Зоря незгасна» (Ужгород, 1986), «Закарпаття: минуле і сучасне» (Ужгород, 1986). Грунтовні дослідження Олега Сергійовича «З історії економічних зв'язків західноукраїнських земель з Україною й Росією в другій половині XIX ст.» (1971) та «Про соціальну структуру та національний склад промислового населення міст на західноукраїнських землях в епоху імперіалізму» (1988) побачили світ на сторінках «Українського історичного журналу». У жовтні 1987 р. вчений успішно захистив докторську дисертацію «Соціально-економічний розвиток міст на західноукраїнських землях в епоху імперіалізму (кінець XIX ст. — 1918 р.)». У 1990 р. Олег Мазурок отримав звання професора.

У 2014 р. побачив світ перший том фундаментального дослідження науковця «Міста Східної Галичини, Північної Буковини і Закарпаття у другій половині XIX — на початку XX століть (1848—1918 рр.)», у якому автор увів до наукового обігу документи 73 фондів із 15 архівів, переважна частина яких друкувалася вперше. На основі матеріалів австрійської, польської та російської статистики вчений склав 315 узагальнювальних таблиць, що, безперечно, додавало новизни науковому дослідженню. Працю високо оцінили відомі українські історики В. Ботушанський, І. Жалоба та В. Наулко, які відзначили, що автор відстежив демографічні процеси в усіх 132 містах і містечках регіону за 1869—1910 рр., а також «розкрив чинники, які впливали на процеси урбанізації території, подав статистичні відомості не тільки про етнічну структуру на основі даних про конфесійну належність і розмовну мову, а й про специфіку етнічної структури міського населення в різних регіонах західноукраїнських земель». На жаль, брак коштів завадив Олегу Мазурку видати другий том цього ґрунтового дослідження. Можливо, це вдасться зробити його учням.

Упродовж останніх років Олег Сергійович багато працював над виданням праць визначного закарпатського вченого Юрія Жатковича (1855—1920). Зокрема, у 2008 р. він видав книгу «Праці з історії Угорської Русі», у якій уперше опублікував велику працю Ю. Жатковича «Боротьба Мукачівської греко-католицької єпархії проти впливу Егера», яка побачила світ ще в 1884 р. угорською мовою. Окремі статті й листи Ю. Жатковича, опубліковані Олегом Мазурком, проливали світло на історію його взаємин з Іваном Франком. Невдовзі ще дві праці Ю. Жатковича були підготовлені та опубліковані О. Мазурком — «Етнографічний нарис

угро-русів» та «Замітки етнографічні з Угорської Руси». Серію праць про Юрія Жатковича Олег Мазурок завершив виданням унікальної монографії, яку присвятив 155-річчю від дня народження закарпатського вченого («... Історію угро-русів, якщо брати до уваги вимоги сучасної історіографії, досі не написано...». Ужгород, 2009. 283 с.). Олег Мазурок констатував, що «[...] на жаль, досі не вироблено наукову концепцію історії Закарпаття, оскільки концепція класової боротьби, на основі якої писали історію краю (та й не тільки краю!), стала вже фактом історії».

Упродовж 2000-х рр. Олег Мазурок видав окремими книгами «Юрій Жаткович як історик та етнограф» (2001), «Володимир Вернадський про Угорську Русь» (2003), «Володимир і Георгій Вернадські про Угорську Русь» (2009), «Вчені Росії про Закарпаття: із карпатознавчої спадщини» (2009), «Найбільший учений і найбільш компетентний в етнографічних справах священник-русин у цілій Угорщині (До 155-річчя від дня народження Юрія Жатковича)» (2009), «Орест Сабов та його книга про угорських русинів» (2010), «Чому мовчать сурми Кліо? Анатомія фальсифікації історії та історіографії Закарпаття» (2012). Перу професора Олега Мазурка належить понад 180 наукових, навчально-методичних і краєзнавчих праць, серед яких 7 монографій.

Світла пам'ять про Олега Сергійовича Мазурка назавжди залишиться в серцях колег, студентів, випускників і всіх, хто мав честь працювати й спілкуватися з ним...

Надійшов / Received 1.07.2026

Прийнятий до друку / Accepted for publication 09.07.2026

Микола ВЕГЕШ (Ужгород)

Степан ВІДНЯНСЬКИЙ (Київ)